

AGUILÓ, Cosme (ed.) (2023): *Joan Veny, noranta anys entre paraules*. Mallorca: Lleonard Muntaner, 92 p.

Noranta anys de «joventut acumulada», com escriu Màrius Serra, un dels coautors d'aquest llibre col·lectiu. Noranta anys que recorden les *Memòries d'un filòleg norantí*, de Joan Veny, que es van presentar al seu poble, Campos, just quatre dies després del norantè aniversari del mestre. Així ho evoca, amb un estil fàcilment reconeixible, l'editor del llibre i autor de la «Presentació» (p. 7-9), Cosme Aguiló, de qui transcriu el primer paràgraf a manera de contextualització inicial:

El divendres dia 26 d'agost de 2022, a la Sala Polivalent de Campos fou presentat el llibre *Memòries d'un filòleg norantí*, de Joan Veny. L'espai resultà petit per albergar la gernació que hi havia acudit, campaners i externs, molts dels quals drets fora de la sala, fascinats com sempre per l'expectació que la marca Veny desperta de manera infal·lible entre els que coneixen la seva obra i el seu enteniment fet a escaire. També al seu petit país, al microcosmos on va obrir els ulls, Joan Veny, fill il·lustre de Campos, és molt estimat. Hi és gairebé venerat. (p. 7)

En efecte, estima, àdhuc veneració, és el que suscita la figura de Joan Veny al seu petit país, com també als països de llengua catalana; i fins i tot més enllà, als cercles de la filologia romànica, o en general entre els que professem l'amor per la paraula, la filologia (*etymologico sensu*). Cosme Aguiló, en el seu paper d'editor de l'obra, n'anuncia en aquesta presentació els continguts, que es distribueixen en dos blocs. El primer recull, sota el títol de *Passió per la llengua* (p. 13-54), els textos dels participants en l'acte celebrat a Campos el dia 26 d'agost de 2022. El segon, intitulat *Mirades sobre les Memòries* (p. 56-90), aplega un seguit de contribucions escrites «que han tret eixiu a premsa principatina, a la revista local de Campos, i a una publicació especialitzada en temàtica lingüística» (en paraules de Cosme Aguiló, p. 8), a més d'un poema inèdit de noranta versos, com també 90 és el número de la darrera pàgina de text, a la qual segueix la preceptiva taula de continguts. I val a dir que s'intercalen, entre text i text, fotografies i il·lustracions diverses, com ara la que figura a la portada de les *Memòries d'un filòleg norantí* (p. 18), amb un Veny somrient, i togat, el dia de la seva investidura com a Doctor Honoris Causa per la Universitat de les Illes Balears (10 d'octubre de 2016); i també diverses instantànies de l'acte de presentació del llibre, així com altres portades de diversos llibres del fill il·lustre de Campos. La fotografia de la p. 63 aplega Joan Veny i el coordinador del llibre, Cosme Aguiló, sota el fons de rajoles de disseny triangular, de colors blanc i verd, que són emblema de l'Institut d'Estudis Catalans. Un verd que, en el format d'imatge en blanc i negre només s'intueix, però que reflecteix més fidelment la foto en colors vius de portada, d'un altre Joan Veny somrient i radiant.

Sobre els continguts d'aquest destilhat d'estima pel patriarca de la dialectologia catalana, resulten ben orientatius els diferents títols de les contribucions, que reproduïxo tot seguit, amb la indicació dels respectius autors i llur adscripció administrativa o acadèmica, o el perfil professional, així com les pàgines de referència, i eventualment qualche comentari.

La primera part (*Passió per la llengua*) comença amb el text de Miquel Oliver Adrover (Departament de Cultura, Comunicació i Protocol de l'Ajuntament de Campos), qui, amb «Noranta tàperes per a una llengua» (p. 13-17), que evoca el llibre intítulat *Llengua amb tàperes* (2020) i prologat pel mateix Veny, va posar punt i final als actes culturals del programa de les *Festes de la Mare de Déu d'Agost 2022*. Tot seguit, Lleonard Muntaner (editor i historiador) aporta unes «Paraules de l'editor per al mestre i amic Dr. Joan Veny i Clar» (p. 19-22). Cosme Aguiló (Institut d'Estudis Catalans), «Joan Veny, pescador de mots» (p. 23-38), retrata l'homenatjat amb un text ben original, teixit de filigranes com les referides a l'homenatjat amb l'adjectiu neològic *venyià* («hi ha obres dins el puflulant arxipèlag venyià que són de referència obligada», p. 33), o el seu femení *venyiana* (així, en la menció d'una certa «relació bibliogràfica de 553 obres de la producció venyiana», p. 24), a propòsit del qual em permeto suggerir una possible alternativa: el cultisme llatinitzant *vicinià/viciniana*, que revelaria el parentiu de *Veny* amb els descendents neollatins de VICINUS, tipus lexical d'abast panromànic. Joan Veny i Clar (Institut d'Estudis Catalans), amb la seva «Història d'una complicitat amb les paraules» (p. 39-51), manlleva un cop més les belles paraules de J. I. Servera, que no puc estar-me de reproduir ací també:

Aquí és ca meva, per l'olor que fa el pa, per l'olor de l'aire quan obr la finestra, per l'olor de la terra quan plou; per l'olor d'un albercoc xapat pel mig, o d'un meló eriçoner abans d'encetar-lo, o d'un sac ple de garroves; per l'olor del pebre bord, o per l'olor de les cases, aquella olor que em fa saber, ulls clucs, que ets a ca teva. (p. 39)

Amb els ulls clucs sabríem reconèixer, i fins i tot olorar, l'estil vicinià, que ací traspuja professió d'amor per tres espais de vida, amb tres epígrafs diàfans: «El poble», «Universitat de Barcelona», «Institut d'Estudis Catalans». A continuació, la batlessa de Campos, Francisca Porquer Manresa, signa la «Cloenda» (p. 53-54) de l'acte i d'aquesta part primera.

La segona part (*Mirades sobre les Memòries*, p. 57-90) comença amb l'aportació de Miquel Àngel Adrover, filòleg i poeta («Noranta versos a un nonagenari», p. 57-60), que usa a manera de pòrtic o «pretext» un conegut passatge d'un altre poeta, Joan Pomar («Del carrer Pare Alzina al carrer Biscaia / potser hi ha, només al mig, la mar»). Segueixen diverses contribucions, de les quals especificaré oportunament la procedència textual. Sebastià Alzamora (escriptor i —tot i que no figura a l'encapçalament— membre de l'Institut d'Estudis Catalans), «Joan Veny torna a Campos» [article publicat a *AraBalears* el 29 d'agost de 2022] (p. 61-63). Maties Garcias Salvà (professor jubilat de l'Escola Oficial de Campos, «La saviesa i la humanitat del Dr. Veny» [publicat al mur de Facebook de Maties Garcias el 31 d'agost de 2022] (p. 65-67). Victòria Mayans, «Del carrer pare Alzina al carrer Biscaia hi ha, només al mig, la mar» (p. 69-71), reprèn els versos del poeta Joan Pomar, i alterna els cognoms de Joan Veny i Clar amb el renom afectuós de Joan *Terrola*. I justament l'evocat Joan Pomar Mir, poeta i escriptor, traça un retrat sobre «Joan Veny, una obra —i una vida— d'amor per la llengua i el país» [text publicat a la revista *Ressò*, de Campos, maig-juny 2022, any 35, núm. 302] (p. 73-83). A continuació, Màrius Serra (Institut d'Estudis Catalans) ofereix la seva mirada sobre «Veny, joventut acumulada» [article publicat a *La Vanguardia* el 16 de maig de 2022] (p. 85-86). Finalment, completa aquesta segona part, i el llibre, Joan Ignasi Servera Vila (IES Damià Huguet), amb un text que rebla el clau de la norantena vicinià: «Presentació del llibre *Memòries d'un filòleg norantí*, de Joan Veny i Clar, 26 d'agost de 2022» (p. 87-90).

Joan Veny, Joan *Terrola*. Amb aquest renom, basat en la designació balear per a l'alosa (*vid.* l'*ALDC*; mapa 1593; i el *PALDC*, mapa 1044), el mestre de Campos es lliga, etimològicament i afectiva, a la terra pàtria campanera, a la terra *màtria* mallorquina i catalana, i a la Terra tota. Però sabem del cert que s'estima també la mar, «al mig, la mar», la Mediterrània.

José Enrique GARGALLO GIL
Universitat de Barcelona
Institut d'Estudis Catalans